

EEN Vlieg ERBIJ EN EEN FAMILIE MINDER;

CANACE NASICA NIEUW VOOR NEDERLAND (DIPTERA: CANACIDAE)

Elias de Bree & Niels-Jan Dek

Canacidae zijn gebonden aan de kust en zou je daarmee typisch Nederlandse vliegjes kunnen noemen. In dit artikel melden wij een nieuwe soort van deze familie: *Canace nasica* en presenteren we een nieuwe Nederlandse checklist voor de familie. Naar de nieuwste taxonomische inzichten wordt daarbij de familie Tethinidae als subfamilie onder de Canacidae toegevoegd. Hiermee is de Nederlandse fauna een vliegenfamilie armer.

INTRODUCTIE

Canace nasica (Haliday, 1839) is een klein, grijs vliegje (fig. 1) dat aan de kust gebonden is. De soort is bekend uit alle omringende landen, maar was tot voor kort opmerkelijk genoeg nog niet uit Nederland. Het was geen verrassing dat in het najaar van 2014 enkele exemplaren verzameld werden aan de Zeeuwse kust. Via Diptera.info en Waarneming.nl werd de determinatie bevestigd en ons gewezen op een aantal exemplaren in de collectie van Naturalis. In dit artikel worden de vondsten toegelicht en een nieuwe checklist gepresenteerd, waarin alle ontwikkelingen sinds de laatste checklist van Beuk (2002a, b) zijn verwerkt.

HERKENNING

Het meest opvallende aan *C. nasica* zijn de drie of soms vier enorme borstels op de wangen die naar boven steken (fig. 1). De andere Europese soorten uit het genus *Canace* hebben twee van dergelijke borstels. Deze kleine grijze vliegjes lijken op vertegenwoordigers van de oevervliegen (familie Ephydriidae) en *C. nasica* is zelfs binnen de familie Ephydriidae beschreven door Haliday. *Canace nasica* is als vertegenwoordiger van de Canacidae te herkennen door de borstels op de wangen, maar ook door subcostale ader die compleet is en versmolten met de radiaalader, net voordat deze in de costa uitkomt. Bij Ephydriidae

is de subcostale ader incompleet. *Pseudocolinella humida* (Haliday, 1836) (familie Sphaeroceridae) lijkt op een vertegenwoordiger van de Canacidae. Deze soort onderscheidt zich door de lange antenneborstels en de korte metatars III.

VERSPREIDING

Binnen het genus *Canace* zijn vier soorten bekend uit Europa (Munari & Almeida 2014). De drie andere soorten hebben een Zuid-Europese verspreiding en zijn niet te verwachten in Nederland. In Europa is *C. nasica* gemeld uit België, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Ierland, Italië, Kroatië en Spanje. Ook is ze bekend van de eilanden in

Figuur 1. *Canace nasica*, vrouwtje uit Portugal.
Foto Rui Andrade.

Figure 1. *Canace nasica*, female from Portugal.
Photo Rui Andrade.

Figuur 2. Vindplaatsen *Canace nasica* in Nederland.
Figure 2. Records of *Canace nasica* in the Netherlands.

de Atlantische oceaan, de Azoren, Canarische eilanden en Madeira. Daarbuiten is ze gemeld uit Egypte, de Kaapverdise eilanden en Senegal (De Bruyn 1991, Munari 2011).

BIOLOGIE

Van *Canace salonita* Strobl, 1900 zijn larven gevonden aan de luwe kant van stenen aan de kust van de Middellandse zee. Daar voeden zij zich vermoedelijk met algen (Mathis 1998). Poppen van *C. nasica* zijn in Engeland in augustus in grote aantallen te vinden in algen (*Enteromorpha* spec.) waar de larven zich mee voeden (Hinton 1967).

NEDERLAND

Zeeland 1 ♀; Terneuzen, Nozenschor, Scheldekade, AC 46-373, 12.IX.2014, E. de Bree (col. de Bree, in alcohol); 1 ♀ & 1 ♂; Vlissingen, aan de kustlijn, 19.IX.2014, M. Faase, det. A. Irwin 2014,

col. Naturalis; 1 ♂; Kruiningen, Oost-Inkelpolder, zeedijk, AC 61.994-383.171, 1.XI.2014, N.-J. Dek (col. Dek).

In Terneuzen werd een vrouwtje van *C. nasica* gesleept van stenen op een pier. In Kruiningen werd met een zuigbuis in gelijksoortig habitat een mannetje gevangen op zeewier. Het exemplaar werd vlak aan de waterlijn waargenomen op blaaswier *Fucus vesiculosus*, onder aan de zeedijk met daarop algengroei van *Enteromorpha* sp. Daarnaast is er een klein strandje aanwezig dat met vloed niet geheel onderloopt en waarop een grote hoeveelheid rottend zeewier en plantenmateriaal aanwezig is. Ook in België werd de soort op dit soort plekken gevangen (mond. med. J. Mortelmans).

NIEUWE CHECKLIST

In de meest recente Nederlandse checklist (Beuk 2002a) was in de familie Canacidae alleen *Xanthocanace ranula* aanwezig. Inmiddels zijn de Tethinidae als subfamilie in de familie Canacidae ondergebracht (McAlpine 2007). Dit wordt gevolgd in de wereldcatalogus (Munari & Mathis 2010) en wij stellen voor om dit ook voor de Nederlandse lijst te doen. Van de Tethinidae waren twee soorten *Pelomyiella* en twee soorten *Tethina* vermeld in de Nederlandse checklist (Beuk 2002b). Hier is echter *Tethina flavigens* gemist, die door Beschovski (1998) vermeld wordt. Deze wijzigingen leiden tot een lijst van zeven soorten Canacidae in Nederland. De beste sleutel voor de gehele familie Canacidae is te vinden in Munari (2011). Deze is compleet voor Nederland. Voor Zuid-Europa is daarnaast Munari & Almeida (2014) nodig voor het genus *Canace*.

Familie Canacidae

Subfamilie Canacinae

Canace Haliday, 1837

C. nasica (Haliday, 1839)

Xanthocanace Hendel, 1914

X. ranula (Loew, 1874)

Subfamilie Pelomyiinae

Pelomyiella Hendel, 1934

P. cinerella (Haliday, 1837)

= *opacula* Zetterstedt, 1860

P. mallochii (Sturtevant, 1923)

= *angustifacies* (De Meijere, 1928)

= *kuntzei* (Czerny, 1928)

Subfamilie Tethininae

Tethina Haliday in Curtis, 1838

T. flavigens (Hendel, 1934)

T. grisea (Fallén, 1823)

= *cinerea* Loew, 1826

= *latigens* (Becker, 1907)

T. illota (Haliday, 1838)

= *griseola* (Van de Wulp, 1871)

DISCUSSIE

Wellicht is *C. nasica* niet eerder gevonden omdat deze lastig te vangen is. De vliegjes zijn klein (< 5 mm) en snel. Bovendien wordt de habitat niet veel bezocht door dipterologen. Ook andere families die aan de kust te vinden zijn, zoals de *Chyromyidae*, zijn slecht onderzocht in Nederland. Hopelijk inspireert dit artikel meer entomologen om de kleine aalprater vliegen van de kust te bestuderen.

DANKWOORD

We bedanken Rui Andrade voor het ter beschikking stellen van de habitusfoto. Tony Irwin wordt bedankt voor zijn hulp bij de determinatie en het vinden van literatuur. Ruud van de Wee en Ben Brugge attendeerden ons op de exemplaren in de collectie van Naturalis.

LITERATUUR

- Beschovski, V.L. 1998. New data on the distribution of some Tethinidae (Diptera) of the western Palearctic region, with description of a new species. – *Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft* 71: 407-412.
- Beuk, P.L.Th. 2002a. Family Canacidae. – In: Beuk, P.L.Th. (red.), Checklist of the Diptera of the Netherlands. KNNV uitgeverij, Utrecht: 277.
- Beuk, P.L.Th. 2002b. Family Tethinidae. – In: Beuk, P.L.Th. (red.), Checklist of the Diptera of the Netherlands. KNNV uitgeverij, Utrecht: 288.
- Bruyn, L. de 1991. Canaceidae. – In: Grootaert, P., L. de Bruyn, M. de Meyer (red.), Catalogue of the Diptera of Belgium. Studiedocumenten van het K.B.I.N.: 157.
- Hinton, H.E. 1967. Plastron respiration in the marine fly *Canace*. – *Journal of Marine Biological Association of the United Kingdom* 47: 319-327.
- Mathis, W.N. 1982. Canacidae of Israel, with a review of the Palearctic species of the genus *Canace* Haliday (Diptera). – *Entomologica Scandinavica* 13: 57-66.
- Mathis W.N. 1998. Family Canacidae. – In: Papp, L. & B. Darvas (red), Contributions to a manual of Palearctic Diptera Volume 3. Science Herald, Budapest: 251-257.
- McAlpine, D.K. 2007. The surge flies (Diptera; Canacidae; Zaleinae) of Australia and notes on tethinid-canacid morphology and relationships. – *Records of the Australian Museum* 59: 27-64.
- Munari, L. & J.M. Almeida 2014. A new species of *Canace* Haliday from Portugal, with a revised key to species (Diptera: Canacidae: Canacinae). – *Zootaxa* 3873: 195-200.
- Munari, L. & W.N. Mathis 2010. World Catalog of the Family Canacidae (including Tethinidae) (Diptera), with keys to the supraspecific taxa. – *Zootaxa* 2471: 1-84.
- Munari, L. 2011. The Euro-mediterranean Canacidae s.l. (including Tethinidae): keys and remarks to genera and species (Insecta, Diptera). – *Bollettino del Museo civico di Storia Naturale di Venezia* 62: 55-86.

SUMMARY

One more fly and one family less; *Canace nasica* new to the Netherlands (Diptera: Canacidae)

During the autumn of 2014 both authors caught several specimens of *Canace nasica* (fig. 1).

It is remarkable that this coastal species was not found before, because it was known from all surrounding countries. The species can be recognized by the three upward pointing setae on the genae (fig. 1). McAlpine (2007) merged the families of Canacidae and Tethinidae into one family, the Canacidae. Beschovski (1998) reported a species of *Tethina* for the Netherlands, which was missed during the compilation of the Dutch checklist (Beuk 2002b). All these changes have been incorporated in an updated checklist.

E. de Bree
Diependalseweg 4
6813 GE Arnhem
ectemnius@gmail.com

J.C. Dek
Mosselstraat 4
4401 CR Yerseke
nielsyese@gmail.com